

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

FN5.054.1.2015

Warszawa, dnia 27 lipca 2015 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 29.07.15
nr 3109
przebież *Borusewicz*

Pan
Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

4803 30.07.15
M

Stanisław P. Lawacki

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 czerwca br., sygn. BPS/043-76-3298-MF/15, przy którym przekazano oświadczenie Pani Senator Alicji Zajac i Janiny Sagatowskiej złożone na 76 posiedzeniu Senatu RP w dniu 12 czerwca 2015 r. w sprawie wypłaty świadczenia z tytułu umowy ubezpieczenia renty odroczonej, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Pragnę poinformować, że problem związany z wysokością świadczeń z tytułu zawartych umów ubezpieczenia renty odroczonej wynika z przemian gospodarczych jakie nastąpiły po roku 1989. Aktywa na pokrycie rezerw techniczno - ubezpieczeniowych, które przeznaczone były na wypłatę świadczeń z zawartych umów ubezpieczenia, lokowane były na rachunkach w Narodowym Banku Polskim, a następnie także w innych bankach. Jednakże w okresie przemian gospodarczych stopa inflacji była kilkakrotnie wyższa od stopy oprocentowania lokat. Natomiast podstawy kalkulacji składek ubezpieczeniowych nie przewidywały powstania wysokiej inflacji. Sytuacja ta doprowadziła do utraty realnej wartości rezerw techniczno - ubezpieczeniowych, a tym samym doprowadziła do obniżenia wartości wypłacanych świadczeń. W związku z powyższym wypłacane świadczenia z tytułu zawartych umów ubezpieczenia są znacznie niższe niż oczekują tego ubezpieczeni.

W dniu 18 sierpnia 1990 r. weszła w życie ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wprowadziła w art. 358¹ § 3 zasadę waloryzacji. Zgodnie z ww. przepisem w razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza sąd może po rozważeniu interesów stron zgodnie z zasadami współzycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie. Z przepisu tego wynika, że jedynym organem uprawnionym do zmiany wysokości świadczenia jest sąd powszechny. Natomiast przesłankami, których spełnienie decyduje

o możliwości dokonania waloryzacji świadczenia są: wystąpienie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza, uwzględnienie interesów obu stron umowy – zarówno uposażonego jak i zakładu ubezpieczeń, a także zasad współżycia społecznego. Opinię o możliwości przeprowadzenia urealnienia świadczenia na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. wyraził także Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 10 kwietnia 1992 r. (sygn. akt: III CZP 126/91) stwierdzając, że wysokość nominalnej renty miesięcznej, określonej w umowie ubezpieczenia renty odroczonej może być zmieniona na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. Oznacza to, że pomimo wcześniejszego określenia sumy ubezpieczenia sądy powszechne są uprawnione do zmiany jej wysokości, jednak z braku z góry ustalonych kryteriów nie może się to dokonać poprzez zastosowanie mechanicznych wyliczeń. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że ustawodawca nie zawarł w jego treści konkretnych mierników, nakazując sądowi każdorazowo rozważenie interesów obu stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego. Tak, jak nie uznał tego za możliwe ustawodawca, tak i nie jest możliwe udzielenie przez Sąd Najwyższy wskazań konkretyzujących przesłanki upoważniające do zmiany wysokości ustalonego w umowie świadczenia pieniężnego. Zostało to bowiem pozostawione - podobnie jak w innych, trudnych do jednoznacznego określenia, wypadkach - sędziowskiemu uznaniu, opartemu na wszechstronnym rozważeniu okoliczności konkretnej sprawy, przy stosowaniu ogólnych, kierunkowych wskazań zawartych w ustawie.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Ministerstwa Finansów kwestie umowy ubezpieczenia rent odroczonech wydają się być trudne do uregulowania ustawowego, bowiem problematyka waloryzacji świadczeń ubezpieczycieli z tytułu ubezpieczeń rentowych jest zjawiskiem, w którym konieczna jest każdorazowo ocena indywidualnych okoliczności stanu faktycznego, a także interesu osoby ubezpieczonej i zakładu ubezpieczeń.

Pragnę jednocześnie zauważyć, że jak wskazuje Rzecznik Ubezpieczonych do Biura Rzecznika Ubezpieczonych napływa coraz mniej skarg z omawianego zakresu. W 2012 r. takich spraw odnotowano 24, w 2013 r. – 20, a w 2014 r. – 18. Skargi te stanowiły 0,1% ogółu skarg otrzymanych przez Biuro Rzecznika Ubezpieczonych.

Odnosząc się bezpośrednio do sprawy Pana Ireneusza S. , z informacji uzyskanych od Rzecznika Ubezpieczonych wynika, że w dniu 22 kwietnia 2005 r. wpłynęło pismo Pana Ireneusza S. dotyczące waloryzacji świadczenia wynikającego z tytułu ubezpieczenia renty odroczonej zawartej z Państwowym Zakładem Ubezpieczeń. W ww. sprawie Rzecznik podjął interwencję w zakładzie ubezpieczeń. W odpowiedzi Rzecznik

otrzymał pismo Centrali PZU Życie S.A., w którym zakład ubezpieczeń poinformował, że podtrzymuje swoje wcześniejsze stanowisko co do wysokości świadczenia z tytułu umowy ubezpieczenia renty odroczonej zawartej z Państwowym Zakładem Ubezpieczeń. Zdaniem zakładu kwota świadczenia w wysokości 6.222 zł przyznana w drodze wyjątku uznaniowo, jest jedyną i ostateczną, jaką może wypłacić z tytułu przedmiotowego zobowiązania. Zakład ubezpieczeń wskazał, że wziął na siebie aż 75% kosztów inflacji, mimo że sądy zazwyczaj rozkładają koszty inflacji równo na obie strony umowy, czyli po 50%. W odpowiedzi udzielonej skarżącemu Rzecznik wyjaśnił czynniki wpływające na waloryzację tego świadczenia oraz wskazał, że jeśli proponowane świadczenie nie wyczerpuje roszczenia osoby uposażonej, dalsza jego waloryzacja zgodnie z art. 358¹ § 3 k.c. możliwa jest jedynie w drodze postępowania sądowego.

Legnina, minister

z upoważnieniem Ministra Finansów

SEKRETARZ STANU

Izabela Leszczyna

Izabela Leszczyna

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
2. Biuro Ministra w miejscu
3. odpowiedzi@senat.gov.pl